

Taal of toch TOS?

Janneke de Waal-Bogers

Via Logica

TOS?

Taalachterstand

Blootstellingsachterstand

Taalproblemen die voortkomen
uit andere problematiek

Taalontwikkelingsstoornis (TOS)

TOS

Een beperking in taalbegrip, taalproductie of beiden waarbij de taalproblemen niet verklaard kunnen worden door andere problematiek.

Aspecten diagnose:

- een achterstand in de taalverwerving zonder aanwijsbare oorzaak
- hardnekkigheids criterium, geen spontaan herstel
- bij meertalige kinderen: aanwijzingen van TOS in beide talen

Luka

Luka (8 jaar) zit 8 maanden bij jou op school. Hij komt uit Oekraïne. In de klas is Luka stil. Heel soms zegt hij een enkel woordje Nederlands.

Hoe verloopt de verwerving T2 bij successief meertalige kinderen

- Fase 1: het kind gebruikt de thuistaal in een omgeving waar alleen de tweede taal wordt gebruikt.
- Fase 2: het kind gaat door een periode waarin het zwijgt terwijl de receptieve kennis van de tweede taal groeit.
- Fase 3: het kind gebruikte telegramstijl en standaarduitingen.
- Fase 4: het kind begint de tweede taal actief te gebruiken en de zinnen worden steeds complexer.

Nour

Nour (10 jaar) komt uit Syrië en zit bijna twee jaar bij jou op school, samen met haar twee jongere broertjes en zusje. In vergelijking met haar klasgenootjes beheerst Nour het Nederlands een stuk minder goed. Ook haar broertjes en zusjes lijken het Nederlands veel makkelijker op te pikken. Nour praat in korte zinnen met veel zinsbouwfouten. Haar woordenschat is nog steeds erg klein.

Snelheid van taalverwerving T2

- Kinderen hebben tijd nodig om een tweede taal te verwerven. Denk hierbij eerder in jaren dan in maanden.
- Het tempo van de T2 verwerving is sterk persoonsgebonden. Vele factoren spelen hierbij een rol.
- Bij een groot deel van de tweedetaalverwervers is de passieve Nederlandse woordenschat na ruim drie jaar basisonderwijs behoorlijk op peil.
- Er is ook een groep kinderen die problemen houden met woordenschat (en morfologie en syntaxis).

Factoren die invloed hebben op het tempo van de verwerking van T2

- sociaalemotionele context
- psychosociale factoren
- politiek
- economische factoren
- leeftijd
- persoonsgebonden kenmerken
- intelligentie
- cognitieve verschillen
- sociale interactievaardigheden
- sociaal economische status van de betrokken talen

Zeer bepalende factoren:

- motivatie
- (positieve) attitude
- tijd

Grote negatieve invloed:

- **(dis)continuïteit van het onderwijs**
- **(on)veiligheid bij het opgroeien**
- **kwaliteit van het genoten onderwijs**

Taalfouten

Fonologie:

- T2: uitspraakfouten door T1 interferentie
- TOS: problemen met opslag van fonologische informatie

Zinsbouw

- T2: grammaticale fouten, groei in zinslengte
- TOS: kortere simpele zinnen, zinsdelen weglaten, problemen met woordvolgorde, langdurige en hardnekkige problemen, vertraagde mijlpalen in T1.

Moussa

Moussa (9 jaar) zit ruim anderhalf jaar bij jou op school. Je maakt je zorgen. Het valt je op dat Moussa zich nog steeds niet kan redden in het Nederlands. Ondanks extra oefening gaat Moussa weinig vooruit. In de klas praat hij weinig. Hij heeft weinig vriendjes en is in de pauze vaak alleen. Hij wordt snel boos als hij niet begrepen wordt. Ook ouders maken zich zorgen, in zijn moedertaal kan Moussa ook niet goed vertellen wat hij wil.

Zorgen om een leerling

- Advies logopedist
- Protocol voor taaldiagnostiek bij meertalige kinderen van 4 tot 6 (1 jaar NL onderwijs)
- Logopedisch / linguïstisch diagnostisch onderzoek:
 - differentiatie TOS – geen TOS
 - leerbaarheid van het kind

Conclusie

- Tempo van de taalverwerving loopt sterk uiteen en is afhankelijk van veel factoren. Kinderen zijn daarom moeilijk met elkaar te vergelijken
- Tempo verwerving T1: denk eerder in jaren dan in maanden
- Denk niet te snel aan TOS
- Kijk naar de hardnekkigheid en de leerbaarheid

“Vertrouw op de kinderen.
Ze hebben altijd iets te zeggen.
En het gaat erom
hoe jij daarmee omgaat.”
(Alain Chapman)

Janneke de Waal-Bogers
Email janneke@via-logica.nl
www.via-logica.nl